

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Super Lucae evangelium catena - Cod. Aug. pap. 12

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[Reichenau], 1442

Cap. XX

[urn:nbn:de:bsz:31-84729](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-84729)

dictum est Solutum templum hoc et
arduo suscitabo illud Sedm id uo qd ead
aduerba etia intelligitur caplu uidet dno
isse duferte ista hinc uo Signauit em
figuram in eccia qui sua negocia potius
agerent uel receptacula ibi hrent ad
ocultanda scelera sua qua ut cuitate
xpi sequerent et peccatis confessor
accepta uenia corrigerent **Greg in omi**
Redemptor uero in pdicatione uba nec
indignis nec ingratis subtrahit Unde
postqu rigorem disciplinæ curando p
uersos tenuit domi hys græ dicit
Nam subditu Et erat docens coti
die in templo **Cyrius** docerat aut
qohys que xpiis dicebat et fecerat
ei adorare ut deū sed ipi nequaquam
hoc facientes querebant eū scilicet Se
em pncipes aut sacerdotes et scribe
et pncipes plebis querebant illu p
dere **Reda** uel quia cotidie quere
bat in templo uel latrones eiecerat
de templo uel quia ueniens illuc q
uero et dno accedentiu turba laudem
ympni celestis accepit **Cyrius** Sed
pplis grauidate estimacōm accepit de
xpo qua scribe et phisei et pncipes
iudeos qui fidem xpi non acceptantes
alios in trepabant Unde sequit Et
non inueniebant quid facerent illi
omnis em pplus suspensa erat audire
illu **Reda** quod duobus modis pe
intelligi quia uel timentes ppli tu
militu non inueniebant quid facerent
ihsu que peide disposuerat uel ideo
ihsim pdeie querebant qz suo magis
tio neglecto plures ad eū audiendū
qfluere enebant **Greg in omi** aris
tice aut sicut templū dei in ciuitate
Et ita in plebi fideli uel orta religio so
p Et sepe non nulli religionis hnt

simul et dū sacros canonū locū pri
puit ste religionis officū mōmēru
tēne negociationis trahunt uendentes
quippe in templo st qui hoc quod quibz
dam iure competit ad pmi largiūt
Iusticiā em uendē est hanc p pmi
acceptōe seruare Ementes uo in templo
st qui dū pplu hoc pmo quod
iustū ē nolunt dum q iure rem de
bitam faciō tempnū dato pmi
pmo emitt peccatū **Origenes** Si
quis ergo uendit cicetur et papue
st uendat columbas Si em ea q michi
a spitu sancto st reuelata et credita
aut in uulgus pccas uendidero aut abs
q mercede non docis quid aliud facio
msi columbam .i. spitu sanctū uendo
Ambrosius Gnāliter itaq dno docet
seculares adci templo ab esse debere
tractus Spalus aut mīmularis re
pult qui de peccatū dmi .i. scriptura
diuina luat querit nec bona malaqz
distinguit **Greg in omi** Qui donū
dei .i. speluncā latronū frauit qz dū
puls homines locū religionis tenent
ibi malicie sue gladius occidit ubi
uiuificare pmos oris sue mēssione
debitū Templū quoq ē ipa mens
fidelū que si in lesione pmi pulsas
cogitacōes profert qz in spelunca laro
nes residet Cum aut mēte fidelū ad
cauenda mala subtilit erudit cotidie
uitas in templo docet **Capitulu xpm**
T factū ē in una
die **Auga de con**
uam Cum memo
rasset lucas eiectos
de templo ementes
et uendentes pter
misit q corbat in
bethaniam et rogredebat mīuitate
et q de ficulnea factū ē et q mi

142
cantibus discipulis de fidei virtute respon-
sum est atque huius premissis non quasi ex
ordine dicitur persequens sicut marcus
intulit dicens Et factum est in vna die
docebat illo populum in templo et ewange-
lizante conuenerunt principes sacerdotum et
scribae cum senioribus. Quod dicit factum
in vna die. ea dies intelligitur in qua
id gestum athenis et marcus reculevit
Epiphanius Cum autem principes iudei de-
berent docere celestia dogmata et
cognoscere per dicta et facta hunc esse populum
per prophetas premerant malitiosos subu-
sioni populi christi prohibebant. Sequitur et
Et autem dicentes ad illum Dic nobis
in qua potestate hec facis aut quis est qui
dedit tibi hanc potestatem. **Virgilius** Qui
dicant secundum legem moysaicaam solus
oportet ex legitimo sanguine data est
auctoritas docendi. nec non sacerdos potest
ac tu ortus es uida quomodo nobis
fastos usurpas. Sed si nauissis phisee
scripturas recoleris. quod hic est sacerdos
qui secundum ordinem melchisedech offert
deo in se credentes per cultum qui lege
transcendit. Quod igitur amplexus eiecit
ab acribus sacris que oportuna uidebantur
legalibus victimis eo uocante ad ueram
iustificationem per fidem. **Reda.** Vel quoniam
dicitur in qua potestate hec facis. de dei
dubitant potestate et sub intelligunt dicitur
et quod faciat. Ad dentes quoque aut quis
est qui dedit tibi hanc potestatem manifestis-
sime dei filium negant et putant non suis
sed alienis uiribus signa facere. Potest autem
dominus apta ratione temptatorum calumpnia
confutare. Sed prudenter interrogat et
suo silentio uel sua contemptu. Sequitur
Respondens autem dixit ad illos. Interro-
gabo ego et uos. Unum uobis. Respondete
mihi. Baptismo iohannis de celo erat an-

ex hominibus. **Reda.** Ut enim ostendat
eos semper fuisse populi sancti rebelles et
ne dum ysaie cuius non erat memoria fuit
ut nunc uisus iohanni credere noluit. ob
hoc ipsa uice opponit eis hanc questionem
ostendens quod tanto propheta iohanni qui
apertis eos maior uidebatur minime cederet
derisui prohibenti testimonium eius qualiter
ei crederent. respondenti qua auctore hec
faceret. **Epiphanius** Querit autem de iohanne
baptista non unde erat oriundus. sed unde
de legem suscepisset baptismum. **Virgil-**
ius Sed illi fugere ueritatem non horru-
erunt. Quod enim inquit iohannem sicut
uocem clamante per te uiam domini. Si
muerit autem dicit ueritatem ne dicitur
eis cur non eis credidistis. Et cauent
reprehendere peruersorem non metu diuino
sed populi. Unde sequitur. At illi cogitabant
inter se dicentes. Quia si diximus de celo
dicit. Quare ergo non credidistis ei. **Be-**
da quod dicit. Quia confitemini de celo huius
prophetam michi testimonium prohibuit. Et
ab illo audistis in qua potestate hec facit. Sed
si autem diximus ex hominibus. Plebs u-
niuersa lapidabit nos. Certi per eum iohannem
prophetam esse uiderunt ergo quodlibet
horum responsione inlaqueum se casuros
timebant lapidationem. sed magis ueritatis
confessione. Unde sequitur. Et responde-
runt se nescire unde esset. Quia ergo
nolunt fateri hoc quod scitit repulsi
sunt ut eis dominus non diceret quod sciebat.
Unde sequitur. Et iohannes ait illis. Non
ego dico uobis in qua potestate hec fa-
cio. Sed duas enim causas maxime scia-
uitatis est occultanda querentibus. scilicet
is qui querit ad minus capax est ad in-
telligendum que spiritus aut odio aut contemp-
tu ueritatis indignis est cui debeat aperiri
quod querit. **Epiphanius** Cepit autem dicit ad ple-

ben in **Eusebio** Congregatis tunc
principibus populi iudeorum in ipso templo ca
contra ipsum facturi et super venturam eius
eximium figurate pabolam protulit de
cui cepit aut dicit ad plebem pabolam
hanc homo plantavit vineam **Aug⁹**
de cons. evan⁹ Tacuit matheus bre
uitatis causa quod lucas non tacet pabo
lam istam non ad solos principes dicta
qui de parte interrogant. sed ad plebem
Ambros⁹ Plerique autem varie signifi
cationes de vinea appellatone derivant
Sed evidenter ysaias vineam domini sa
baoth domum istam esse memorat. hanc
vineam quis alius nisi deus condidit
Heda. homo ergo qui plantavit vi
neam ipse est qui iuxta aliam pabolam
condidit oparios vineam suam **Euse
bio** Sed pabola quod ysaias dicit
vineam reprehendit Saluatoris vero non
est contra vineam dicta. sed de cultoribus
vineae de quibus subdit **Et locavit eam
locavit colome.** i. senioribus populi et
principibus sacerdotum et doctoribus opti
matibus cunctis **Thom⁹** vel quilibet
de populo est vinea. Idem etiam est cultor
Quilibet enim in seipsum colit hac
igitur vinea emissis cultoribus abijt
i. dimisit illos progredu suo arbitrio.
Unde sequitur **Et ipse peregrinatus fuit multis
temporibus Ambrosius.** Non quia ex
loco ad locum profectus est dominus qui ubique
presente est. Sed quia presentior est diligentibus
negligentibus abest. Multis autem
tribus obfuit ne peccata iudicentur exactione
Nam quo indulgentior liberalitas eo
excusabilior peccata. **Cyrillus.** Vel
deus absentavit se a vinea plurimum annorum
curricularis quia postquam visus est et ipse
ignis descendisset in monte synai non
amplius visibiliter prebuit eis sed presentia
Nulla tamen interpolatio attingit qua non
mittet deus prophetas et iustos ammoni
tos. Unde sequitur **Et in tempore vineae**

vineae misit ad cultores servum ut de fructu
vineae darent illi **Thom⁹** Dicit autem de
fructu vineae. quia non totum fructum sed aliqui
de fructu volebat accipere Nam quid
lucratum a nobis deus nisi sua presentia que omnia
est vera veritas **Heda.** Vni autem fructum po
sunt non puenit Nullus enim huius vineae
puentus puenit est Servus quoque primus
missus est moyses qui per plures annos fructum
aliquem legis quod dederat aculeatoribus requi
rebat. sed vaporatus est propter eos. quia ex
actabant spiritum eius. Unde sequitur **Qui
cessum dimiserunt cum in anem Ambrosius**
factum est autem ut plures alios destinaret
quos iudei in honores et in anem sibi de
quibus melius potuit proficere dimiserunt.
Unde sequitur **Et addidit alium servum mit
tere Heda.** Servus alter dauid signatus
qui missus est ut per edicta legalia cultores
vineae psalmodie modulamine ad exercitium
boni operis excitaret. Sed et contra hunc
dixerunt **Quae nobis pro in dauid aut
que hereditas in filio ysai.** Unde sequitur
**Illi autem hunc cedentes et affluentes
stimulam dimiserunt in anem.** Sed ne
sic desinat desinat Sequitur enim **Et addidit
tercium servum.** Quae prophetas chorum
intellige qui stimulis attestacionibus populum
quenerunt Sed quae prophetas non sunt
presenti Sequitur enim **Quia et illud voluerunt
tes excrucie.** huius autem tribus servorum
gradibus omni sub lege doctoris figuram
posse apprehendi dominus alibi manifestat di
cens. qui nunc est impleri omnia que scripta
sunt in lege moysi et prophetis et psalmis
dome. **Thom⁹** prophetis igitur talia mala
passio filius destinatus. Sequitur enim dominus
autem dominus vineae **Quid faciam Heda.**
Quod dominus vineae dubitative loquitur non
de ignorantia venit Quid enim nesciat
deus pro Sed ambigere dicit ut libera
voluntas hominis servet. **Cyrillus** De
liberat etiam servum dominus vineae quid agat

non quasi carens ministris. Sed quia p
 tractato quolibet ingenio salutis humane
 pto vero nequaquam adiuo aliud manus ad
 iungit. Unde a sequente dicit. Mutam filium
 meum dilectum. forsitan cum hinc viderint
 vererunt. **Thes 9** Dixit autem hoc non ig
 norans quod peius est essent tractatui quam
 pphetas. Sed quia oportebat filium eis fieri
 iudicium. Quia si obstinatos fuerit occidendo
 hoc simulat eis dicit. Ne ergo dicit
 aliqui diuina pphetiam necesse fuisse in obedientia
 causam ideo sic figurat sermone. **Ambrosius**
 filium igitur unigenitum missum. pphi uidei
 quasi heredes remouere cupientes occiderunt
 crucifigendo et eiecerunt negando. Unde
 sequitur. Quia cum uiderent colom cogitauerunt
 intra se dicentes. hic est heres occidamus eum
 ut matrem hereditas fiat. Heres ipse est
 idem et testator. Heres quia morte ppre
 supruunt et testamentis que ipse contulit
 tamquam hereditaria in matris pfectibus emol
 lumenta asequit. **Reda** manifestissime
 autem probat uideorum principes non p ignoran
 tiam sed p inuidiam crucifigisse filium
 dei. Intellexerunt enim hinc esse eum dic
 tum. Dabo tibi gentes hereditatem tuam
 sequitur. Et eiecerunt illud contra uincam
 occiderunt. Quia igitur ut ppheta
 p sui sanguine ppheta extra portam pas
 sus. **Thes 9** Sed quia superius ppheta non
 uel in loco uince simpliciter. forsitan ma
 gis ipse dicit p quod occidit eum ppheta
 extra uincam tamen. i. extra pphi manum
 passus est. Dns p saluare ppheta ei non ppheta
 manibus necesse intulit. Sed tradens hinc
 pilato et gentibus. Quiddam autem p uincam
 scriptura intellexerunt. Qui non cre
 dentes dnm necauerunt. Unde contra uincam
 am. i. extra septuaginta dicit. Dns passus
Reda. Sicut eiecerunt extra uincam oc
 ciso est quia ppheta est ab infideli corde re
 pulsus ac deinde cruci additus est. **Crisp**
 dispensatione autem non negligentiae est

pa pphetas xpm uenisse. Non enim deo
 omnia repente psequit. Sed condescendit
 ppter sui pietatem. quia si post seruos
 ueniente filium a tempore. multo magis
 nec antea eum audirent. Quia enim non exaudi
 ebant minora precepta que audiissent
 maiora. **Ambrosius** Pulchre autem mtra
 gat ut sua se ipse dampnent. **Thes 9**
 em. Quod ergo faciet illis dominus. **Ymo**
Basilius hoc autem sit quasi hys q daps
 nantur nihil hntibus opponere euidentie
 uidei ppheta autem est diuine misericordie
 non infigere penas plenas sed ppheta. f
 nimis uocando uos ad ppheta. Unde
 et hic sequitur. Veniet et pphet colonse
 istos et dabit uincam alijs. **Ambrosius**
 Ventus dnm dicit. **Ymo** q in filio
 asse etiam paterna maiestas uel quid
 tunc temporibus ppheta. hntibus appi
 ret affectibus. **Cyrillus** Sed dicit p igitur
 uideos ppheta q dicit uoluntate re
 pugnantes et sterilem accedentes
 uincam sibi quassam. Est autem datus
 culas uince sacerdotibus noui testa ti
 An autem uincem emigmati senserunt
 recuperant id pati. Unde sequitur. Quis
 audito dixit illi. Nec tamen uia
 serunt ob sui ppheta et in obedientia
 contra fidem xpi. **Thesophila**. Aliter
 autem uidetur. **Ymo** de se dnm
 s. q. s. missus quid faciat illis cultoribus
 dnm uince iudeos non respondisse ma
 los male pphet. Non est autem repung
 nantia. Nam uincam facit est ppheta
 em ipse ppheta uincam illa s. q. ppheta
 sentientes quo tendebat ppheta dixe
 runt absit. lucas hic narrat. **Aug**
De can. euan. Vel aliter. In illa die
 qua loquuntur turba erant qui dolose
 dnm mtra gauant ma ppheta faceret
 Erant etiam qui non dolose sed fidelit

acclamant. **B**enedictus qui venit
in nomine domini de per hoc erant qui dicent
perdet illos et omnia sua dabit alijs
Que uox recte eam ipius domini fuisse
intelligitur. **S**icut propter ueritatem suam
membro ipse eius cum suo capite ueritate
erant eam qui talia responderent di-
cerent. Absit qui intelligebant in se ipse
hanc parabolam dictam. **S**equitur ille autem
aspiciens eos ait. Quid est ergo quod scri-
ptum est. Lapidem quem reprobauerunt edifi-
cantes hic factus est in caput anguli.
Veda. q. d. quod implebitur hoc propheta
in ipso quia ipse a uobis reprobaus et
et occisus traditur est gentibus pre-
dicandus ut quasi lapis angularis
ex utroque populo unum sibi templum edifi-
cet. **Eusebius.** Lapis autem dicitur ipse
propter terrestre corpus abscisus sine
mambus secundum uisionem damelis pro-
phetam ex uirgine lapis autem non argen-
teus aut auratus quia non erat aliquis
gloriosus sed homo humilis et abiectus pro-
pter edificantes eum reprobauerunt. **Thco.**
Reprobauerunt eum cum principes populi
cum dixerunt hic ad eos non est. Ille
uero tam utilis fuit tam electus ut
in capite anguli ponatur. **Cyriillus.**
Angulo uero comparat sacra scriptura quod
animum utriusque populi istudum scilicet gen-
tilis monacham fidem. **C**onpergit enim salua-
tor unumque populum in unum nouum habitum
conualuans eos in uno corpore per Sa-
lubris est ergo lapis angulo factus ab
eo. **D**etrimentum autem in se fert iudeis et
pugnans habet spiritalem gratiam.
Thcophilus. Duas autem dampnationes
commemoratur. **U**na quidem aduersus suam
quam passi sunt scandalizati in christo et
hoc tangit cum dicit dominus qui ceci-
derit super illum lapidem aqua stabitur.

Aliam uero captiuitatis et ex tunc quod
in tulit eis lapis ab ipse contemptus et hoc
aut tangit cum subdit. **S**uper quem autem
cecidit comminet illum uel uentilabit eum
Sic enim uentilati sunt iudei a iudea per
unum orbem ut ab arca palce. **E**t
attende ordinem. **N**am pambulatio est
stelus in eum commisit. **S**equitur autem
iuxta dei uindicta. **V**eda. uel aliter. **Q**ui
peccator est et tamen illi credit cadit
quidem super lapidem conquassat. **R**eserua-
t enim per pacem ad salutem. **S**upra quod
uero ille credit hoc est cum lapis uenit
ipse quia ipse negauit comminet eum
ut nec testa quidem iniqua hauriat
aque pupillum. **S**icut de his dicit quod cadit
super eum qui illum modo contempnit. **N**on
dum penitus intemuit. sed quaerantur
ut non rei ambulent. **S**uper quos autem
cadit ueniet illis desuper in iudicio cum
pena perditionis. **I**deo comminet eos
ut sint tamquam puluis que picit uenta
a facie terre. **Ambrosius.** **V**inea eam typus
in est agricola quippe omnes per uitis
populus. **A**t uis nos palmites. **R**ecte uinea
populi plebs notatur. uel quod crucis in fronte
propterea iudicium. uel quod fructus est post-
rema anni legatur etate. uel quod omnibus
ut ordinibus uinea ita pauperibus atque
diuitibus seruis et domine in eam equa di-
mensio nulla discretio sit. **E**t ut uitis
maneat arboribus ita corpus anime. **H**at
uineam diligens agricola fode et ton-
de consueuit. ne luxuriet umbra filiorum
abbatis quod in fructuosa iactantia maturi-
tatem indolis indolis naturalis impedi-
at. **D**ecet totius orbis hic esse uinea
miam ubi totius orbis est uinea. **V**eda
uel morali intellectu cuius fidelium uinea
qua excolat locat. **D**um mysterium baptismi
quod exerceat sibi committat. **A**nti-
fons fons alter. **U**nius. alter. et tri-

cū lex psalmodia et propheta legit Sed
 missus seruis otinelijs affectus uel cesus
 dicitur cū sermo auditus otempit uel blas
 phematur arissim heredon qntid in se e
 occidit. qui filius dei peccando canalicat
 pdito malo cultore vnica datur alti. cum
 dono grē quod supbas spuit hūilis dicit
 Et querebant pncipes sacerdotū. **Oru**
lus. Doceret quidem pncipes iudeorū intel
 ligentes q de ipis pabola dice amalo se
 distede quasi de futuris m structos. sed hoc
 non considerantes occasione suoz colligūt
 emimū vnde dicit Et querebant pnci
 pes sacerdotū et scribe nntē mille ma
 nus nulla hora. Nec refrenauit eos lo
 gis pceptū quod dicit Innocente et
 iusti non occides Sed qpestuit coz ne
 phandū pōitū plebis timor Sequit em
 Et timuerūt pplm pferūt em diuine
 reuētiē hūmānū timore Que aut hūis
 pōiti occasio fuit subdit Cognouit et
 q ad ipos dixit similitudinē istam **Reda**
 Et ita querendo ipm occide docerant vā
 qe que in pabolis dixerat qpe quip e
 e heres eius i iustam necem dicebat et
 vndicandam illi nē colom qui dei filius
 querebant occide hoc ead cotidie gerēt
 in cētā cū quils solo noie fi cam quā nō
 diligit cētāstare fidei ac pacis vintate
 ppter multos bonoz multitudinē uel au
 bescit uel timet impingnāe Et qz pncipes
 querebant dnm pphēndē quod perse nō
 potant ppsdis manibus effice tempta
 banti vnde sequit Et obseruantes in se
 runt in pdratores qui se iustas simlaret
Orullus Videbant em esse leues. etant
 aut graues obliet dei dicentis Quis hic
 qui in medi abscondit canalicū Adent em
 xpm em saluatorem qz homines qies.
 Nam sequit Et capent em in sermone et
 tradent em pncipatu et pnti ppsdis **The**
ophil. Pauertit aut dno laqueos illa q

ati sunt tamen in eis pedes eoz audi
 namq astuciam Et interrogant illu di
 tentes angustim quia rēe dicit et do
 ces **Reda** Blanda et fraudulenta m no
 gatio illuc puocat repandente ut magf
 deu qud cesarem timet Sequit em.
 Et non accipit psonam homis. sed i vi
 uiam dei daces. Et hoc dicit ad hoc q
 dicit non debē tributa solui ut statū au
 dientes mīstari ppsdis qui iuxta alios
 euangeli stas affiisse legunt. pdratores
 cū contra romanos auctore tenant
 vnde consequēt querūt. licet nobis
 dare tributū cesari an non Erat em
 m pps magna seditas dicentibz alijs q
 scuritate qua romam p amibus mliera
 bant debē tributa solui ppsdis cont
 uidentibus non debē pplm dei qui dea
 mas et pmutas daret humane legibz
 subiacē **Theo** Intendebant qz iudei
 q si dicit oportē dare censum cesari
 rimaret. aplo quasi fructu subiacē
 gentem Si uero phibēt censū reddē
 et rēsentarent ut scismatū ppsdis
 Ille uero laqueos eoz offigit Sequit
 em Considerans aut doliū illoz dixit
 ad illos. Quid me temptat. Adidite
 mihi denariū cuius hē ymaginē et
 supscriptiōne **Ambrosius** Docet hoc
 loco dno circūspectos nos in respondēdo
 ad ipos hereticos uel iudeos et debē
 Sicut alibi dicit Estote astuti sicut
 serpentes **Reda** Qui aut putant
 interrogatiōm saluatiōis ignorantiā esse
 distant ex pnti loco q patiūt stare ihs
 cuius ymago et i mīmo Sed interrogat
 ut ad sermone eoz opertent rēdicat
 Sequit em Respondentes dixerūt Ce
 sari. Non putema cesarem augustū
 sed tyberiu pgrū. Omnes em romani
 reges a pmo gauo cesare. cesares
 appellati sē Et eoz aut responsione

quomente: dñs quæstionem soluit. Sequitur
em. Et ait illis reddite ergo q̄ cesari s̄
cesari et que s̄ dei deo. **Thom.** q̄ d. v̄
bis temptatis opibus obedite. Subiicit
cesaris seruitutem suscepistis quo eius s̄
date ergo illi censum deo timore. nō
exigit deus denarium sed fidem. **Reda.**
reddite etiam deo que dei s̄ decimas
s̄ p̄maas oblationes ac victimas. **The.**
phil. Et attende q̄ non dixit date. s̄
reddite. Debitū em̄ ē ductur em̄
te p̄nceps tuus ab hostibus vitam tuā
reddidit tranquillū. p̄ his ergo teneris
ei mensis. Sed et hoc ipm̄ quod offeras
m̄m̄sima saluet ab eo h̄c. reddas q̄
m̄m̄sima regū regi. Deus etiam tibi
tradidit intellectū et rām restituit
hoc ei nō q̄ratuū bestis. sed r̄ am̄ibz
r̄onabilibz p̄cedens. **Ambros.** Tu ergo
si vis non esse obnoxius cesari. no
li h̄c que m̄di s̄. Et b̄m̄ p̄us que
cesaris s̄ reddenda detrahit. Nam
em̄ p̄ quis ē d̄m̄. n̄ p̄us renūci
aut m̄do. Et graua vincula p̄mittē
deo et non solū maior ē contractus
fidei quā fidei. **Origen.** h̄c aut̄ loq̄
iste quiddam m̄p̄ta. Que em̄ s̄ p̄ma
gines in homīe. Quid quod accepit adeo
Alta mimici. Sicut em̄ denarius h̄c
ymagine imp̄ator m̄di. Sic qui fa
cit opera tenebrarū asp̄at p̄ortat y
magine eius auḡ opera h̄c. dicit
ergo reddite que s̄ cesari cesari.
hoc ē abitate tenē ymagine ut pos
sitis vobis ymagine celestem imponētē
reddē que dei s̄ deo ut saluet deū
diligamus et cetera que ut moyses dicit
deus requirit a vobis. Postulat aut̄
a vobis deus non q̄ n̄cū h̄c ut ei
aliquid tribuamz. sed postquā aut̄ ei
dedecimus hoc ipm̄ nobis tribuit in

salutem. **Reda.** Qui aut̄ credē debuerunt
ad tanta sapia, m̄tati s̄ q̄ calliditas eoz
in sidrandi nō m̄uenisset locū. unde s̄ q̄
Et non potuit ubi eius reprehendē cetera
plebe et m̄tati m̄rponso eius tacerēt.
Thom. hoc em̄ erit quod p̄p̄ue m̄ten
debant m̄cep̄ate corā p̄lo quod obtinē
nequiverunt p̄ sapientissimū eius r̄nsio
nem. Et accesserunt quidam s̄duccoz. **Reda.**
Que erant hereses in iudeis. Vna phi
sop̄ qui traditioni et obseruationi sibi
iusticiā p̄ferbat. unde et diuip̄ v̄ca
bant a p̄lo illa s̄duccoz qui m̄p̄tan
iustā vendentes sibi quod nō erant. Illis
ergo abeuntibz. h̄i ad temptandū accedūt.
unde dicit accesserunt aut̄ quidā s̄duccoz
qui negant eē resurrexerūt. **Origen.** Sa
duccoz heresis non solū resurrexerūt
m̄tiorū negat. sed etiam putat animā
r̄ t̄re cū corpore. h̄i ergo ubi saluatois
r̄sidantes eo tempe q̄m̄ p̄p̄ierūt quo
ei viderūt de resurrectione docē d̄yalas.
unde sequit̄. Et interrogauerūt eū dice
tes aygē moyses nobis str̄psit s̄ frater
alicuius fuit mortuus h̄ns uxore et hic
sine filiis fuit ut accipiat eam frater
eius uxorem et sup̄t̄et s̄mē s̄i suo.
Ambrosius. Sedm̄ legis luttam m̄bere
cogitur etiam in vita. ut defuncti s̄men
exeret s̄i. Sp̄s aut̄ m̄gr̄ ē castitatis.
Thom. Saducei aut̄ fragile fundamentū
substantentes non credebant resurrectionis
sermone d̄p̄m̄antes em̄ canalem esse
futurā vitam in resurrectione m̄to falle
bantur. et ideo tamq̄ impossibile calump
nantes dogma resurrectionis fingunt
hanc narrationem dicentes. Septē ergo
fratres erant. et p̄m̄ accepit uxorem
et m̄d̄tus ē sine filiis. Et sequens ac
cepit illam et mortuus ē sine filiis. Et
tertius accepit illam. Similit̄ et om̄es
septem et non reliquerūt s̄men et

mortui sunt. Nouissima autem omnia motua
 est et mulier **Bedi.** Hanc fabulam fingunt
 que deliramenti arguat eos qui resur-
 rectionem asserunt motuorum diuinitatem
 fabule opponit ut resurrectionis denegat
 mercedem. Unde subdit In resurrectione
 ergo cuius corpus erit uxor. Siquidem
 septem habuit eam uxorem. **Ambrosius**
 dicitur hoc mulier synagoga est que septem
 uxoribus huius sicut samaritana dicitur. quia
 uxoribus huius. quia samaritana tantum uxoribus
 moysi synagoga septem sequitur principat
 et de nullo propter perfidiam suam hereditate
 patris semen accepit. Et idem propter uir-
 tutes suas hanc in resurrectione non potuit
 quia spirituale preceptum secundum sensum carnis
 in uertit. Non enim frater aliquis car-
 nalis demeritatus est qui semen fratris
 suscitaret defuncti. sed ille de mortuis
 populo iudeorum sapiam sibi diuinum cultus
 asserat in uxorem atque ex ea semen
 et apostolus suscitaret qui quasi defunctus
 reliquie iudeorum et formos ad huc et sy-
 nagoge utero derelicti. secundum gratiam
 gratie resual noui seminis adimplatione
 meruerit. **Bedi.** Enim septem huius fru-
 tres reprobis congruit qui per totum huius
 seculi vitam a septem diebus uolunt
 ab omni opere steriles existant quibus
 et in morte preceptis ad ultimum et ipsa
 mudana gustatio. quia uxor et fecunda
 transibit. **Theo.** Dominus autem ostendens
 resurrectionem non esse situm gustationem
 carnalem eorum dogma euulsi simul et
 fragili fundamento. Unde sequitur Et ait
 illis istius filii huius seculi nubunt et tra-
 duntur ad nuptias. **Aug.** dicitur enim
 Quia nubunt pro filios. filii pro suc-
 cessionem successio propter mortem. Vbi
 ergo mors non est neque nubunt. Unde se-
 cundo illi uero qui digni habebunt seculo il-
 lo et resurrectione ex mortuis neque

neque nubunt neque dicitur uxores neque
 ultra mari non poterunt. **Bedi.** Quod
 non ita intelligendum est quod soli digni uel
 resurrecturi et absque nuptiis secundum seculo
 illo mansuri. Dominus autem ut ad resurrectionis
 gloriam inquirendam animas excitaret de
 electis tantum uoluit facere sermone. **Aug.**
De septem enim. Dicitur autem in sermo-
 ne decedentibus et succedentibus syllabis
 paginarum atque proficit. Ita et ipsi homines
 quos sermo est decedendo et succedendo
 paginarum atque proficit ordine huius seculi
 qui temporalis uel pulchritudine atrox
 In illa aliter uita quam uerbum dei quo fruemur
 nulla distensione atque successione syllabarum
 completur. sed omnia que habet semper mandata
 simul habet. Ita patres eius quibus ipse so-
 lum est uita. neque moriendo decedent
 neque nascendo succedent sicut in
 angelis. Unde sequitur Equales et angelis
 sunt. **Orillius.** Sicut enim multitudo an-
 gelorum prima quidem est non autem paginata
 per generationem. sed ex creatore consistens. Ita
 et hiis qui resurgunt non est opus ultra
 Unde subdit. Et filii dei propter uita sunt
 filii resurrectionis. **Theo.** quod. Quia
 deus est qui operatur in resurrectione merito
 dicitur filii dei. qui per resurrectionem re-
 gnantur. Non enim aliquid carnale et
 resurgentium gratiam conparat. non cor-
 tus. non matris non partus. **Bedi.** Vt
 equales angelis et filii dei quia gloria
 resurrectionis in uocati sine ullo morte
 metu. sine ulla labe corruptionis sine ullo
 tunc status actu perpetua dei uisione fru-
 unt. **Origen.** Sed quod Dominus in matris dicit
 quod hic precomittit. Quia in scripturis
 scripturas pro quo questione ubi scriptum sit
 neque nubunt neque nubunt. **Origen.** enim ego
 estimo nos in ueteri neque in nouo testamento
 quicquam tale legitur. Sed omnis error
 de scripturae lectione qua non intelligunt sub.

respicit dicit enim mystica. Et mei bi-
 bene. Et putat hoc et similia futura et
 resurrectione Paulus aut omnes has
 benedictiones spiritualiter interpretans et scies
 non esse carnales ad ephesios dicit. **Vn**
 dicit nos in omni benedictione spirituali. **Thes**
 vel dicit romae supra ponte scriptura testi-
 monium addit subdens. Quia non resurgat
 mortui. et moyses ostendit scias vultu se
 dicit deum. **Thes** abraham. et deum ysaac
 et deum iacob. q. d. Si semel redierunt
 in nihilum patriarche ne vident apud
 deum in spe resurrectionis non dixisset
 ego sum sed fueram. Consuetus enim
 de rebus corruptis et peritis dicit. **Thes**
 deus huius rei. Nunc vero ait dicit
 ego sum. ostendit quod videntur et deus et
 deus et hoc est quod subdit. Deus aut
 non est mortuus sed vivus. **Thes** enim vi-
 vent et. Quia enim exanimatos sint. vi-
 vent tamen apud deum in spe resurgendi.
Thes vel hoc dicit. ut ait per batus
 animas per manes post mortem quod fidu-
 cet negabant consequens introduceretur
 et corporis resurrectionis que cum animabus
 bona mala de gesserunt. Et aut vera
 vita qua iusti deo vivunt. etiam qui cor-
 morunt. ad comparanda aut resurrectionis
 vitam. multis manifestis exemplis
 prophetis uti valuit. sed saducei. v.
 enim libros moysi recipiebant prophetas
 vaticinia respicientes. **Crisp**. Dicit
 autem sic quibus orbis dicit sibi appiant
 non devogantes aut dicit. sed spiritum
 affectum pendentes scandu morem a-
 manent qui non pacant cum multis dili-
 gant. sed noluit papuam et spalem
 dilectam quanda expone. Sic et deus
 specialiter se horis deum dicebat non exar-
 cando sui dicit sed ampliando. Non
 enim sic multando subditur. sicut dicit
 famulantiu pandit aut dicit. Unde

non sic gaudet dici deus celi et terre
 sicut tu dicit. Deus abraham. ysaac et
 iacob. Et apud mortales quidem admodum de
 notantur famuli. Dicit enim. vultus talis
 dicit. Et tunc aut deus dicit abrahæ. **Thes**
 Confutatus autem vel saduceis pharisæis sanctus
 israhel scribe tamquam saduceis opponit. **Vn**
 sequit. Respondentes quidam scribarum dixe-
 runt. argere benedixit. **Thes**. Et quia in
 sermonebus confutari per ultra non interrogat
 unde sequit. Et amplius non audebit
 et quicquam interrogare. Sed comprehensum
 romane tradunt perata. **Thes** quo intelligimus
 venena in iudice posse quidem superari. sed
 difficile conquiescere. **Thes** dicit autem ad illos
 et **Thes** quia dicit deus ad passionem erat
 itura in brevi predicat quam deitate. nec
 hoc tamen in calitate aut arroganter. sed
 modeste querit dicit enim. **Thes** dicit autem
 ad illos dicit deum filium dauid et
Ambrosius. Non reprehendunt hoc loco
 quia dauid filium confitentur. quia et tunc
 ille dauid filium confitendo meruit sam-
 tatem et pui dicentes ad samam filio da-
 uid **Thes** per se per se predicatio gloriæ deo
 deserviebant. Sed reprehendunt quia non erant
 filium dei unde subdit. Et ipse dauid dicit
 in libro psalms dicit deus deus meus
 et pater deus. et filius deus. sed non duo deus
 sed unus est deus. quia pater in filio et filius
 in patre. Ipse ad dexteram patris sedet quia pater
 conspice nulli sedens est. Sequit enim. **Thes**
 ad dexteram patris. Nec profertur qui ad
 dexteram sedet nec iuriam patitur qui ad
 matrem. Gradus non querit dignitatis
 ubi plenitudo est divinitatis. **Thes** de
Symbolo. De sessione autem ista non accipi-
 amur huius membris positum tamquam pater
 sedeat in sinistra ut filius sedeat ad
 dexteram. Sed ipsam dexteram intelligamus
 potestate quod accipit ille homo susceptus a

adeo ut veniat iudicaturus qui primo ve-
 nerat iudicandus **Cyrellus** vel q̄ sedet
 ad dexteram patris. supra eius gloriam p̄-
 bat Nam quos et thronus equalis et ma-
 iestas sequo iudico signat regni et
 om̄i potestatem Sedet ergo ad dexteram dei
 patris. quia ubi copulata sunt p̄di-
 cta facta caro diuina non exuit dig-
 nitatem. **Theophili.** Manifestat ergo q̄
 aduersarius patris non est. sed seculi con-
 cordat. cui pater respingit aduersarius
 eius Sequitur enim **Donce** p̄d̄ m̄
 m̄tas tuas stabellū pedū tuarū **Ambrosius**
 Ergo et deum xpm̄ et hominē credimus
 cui ap̄te subiacet inimici non p̄ infirm-
 tatem potestatis sue. sed p̄ unitatem nat̄e
 q̄ altero alter operatur. Nam et filius
 subiacet inimicos patris. q̄ patrem clarificat
 sap̄tiam **Theo.** Querit ergo ip̄e et
 mota dubitacōe sunt illos colligere
 quid sequat̄. Unde subdit Dauid ergo
 dñm̄ illū vocat et quomō filius eius
 est **Crisp.** Dauid quidem p̄t̄ xpi et
 seruus hoc quidem p̄d̄m̄ carnem illud.
 p̄d̄m̄ sp̄m̄. **Cyrellus** Et nos ergo nouus
 phisus qui nec verū dei filiū neq̄ deū
 esse fatent̄ natū ex sacra virgine. sed di-
 uidunt om̄i filiū in duos talem obici-
 mus q̄m̄ quo pacto filius dauid dñs eius
 est et non humano dñs. sed diuino **Crisp.**
 Audiente aut̄ om̄i p̄lo ier̄ **Crisp.** Nichil
 est aut̄ fortius quā ex phis̄ disputare h̄
 om̄i est et ip̄is rebus ualidius Nam xpo
 faciente miracula contradicebant multo-
 ens aut̄ vero allegauit phis̄m̄ tacuerūt
 q̄ nō habent quid dicent̄ Eis aut̄ tace-
 ribus contra eos muelit̄. Unde dicit̄
 Audiente aut̄ om̄i p̄lo dixit discipulis
 suis **Theo.** Quia em̄ orbis doctores
 mittebat m̄to mouet nō c̄ eis m̄ta-
 dam phis̄corū ambigōm̄ Unde sequit̄
 Attendite astribus qui uolunt ambulare
 in stolis **Veda.** et culaoribus sequunt̄

induti ad publicā p̄cedē in quo m̄t̄ c̄ca
 dices peccasse describit̄ **Cyrellus** Passio-
 nes aut̄ exant̄ scribarū amor glorie et amor
 et lucri. ut igitur tam pessima anima cui
 tarent discipuli comouet̄ eos subdens Et
 amant salutationes in foro. **Theo.** Et
 ab laudantibus ueniantū opinionē fame
 vel agunt hoc causa congregande peccatū
 Sequit̄ Et p̄mas cathedras in synagogis
 et p̄mos distribuit in quibus **Veda.**
 Non p̄mos sedē uel distimbe uetat̄ eos
 quibz h̄ officij ordme competit. sed eos
 qui hec indebite amant daret̄ eos caue-
 das animi uel gradum redarguens Quia
 uis et hec culpa non carat si idem in
 foro litibus uel m̄t̄ inter esse qui in syna-
 goga m̄gri deperant̄ appellat̄ Duplur
 aut̄ t̄ce a uane glorie cupidis attendere
 iubem̄ ne uel eoz similitudē ducant̄
 estimantes bona esse que faciūt uel
 emulacōe in flāmen̄ frustra gaudentes
 in bonis laudari que simulant̄ Nō
 solum aut̄ laudes ab hominibus sed et
 peccatū querūt Sequit̄ em̄ Qui
 deuorant domos uiduarū simulant̄
 longam orōm̄ Iustus em̄ et magni
 m̄ti apud deū se simulant̄ ab infir-
 mis et p̄t̄e suorū q̄st̄a turbat̄ q̄
 p̄ eis in iudicio futuri peccatū atque
 nondubitant̄ **Crisp.** In gurgitantes
 etiā se paupertatem uiduarū atterūt
 Non qualitercūq̄ comedentes sed de-
 uorantes et ad prauitatem orōne uten-
 tes quod grauiori penas eos abnox-
 os Unde sequit̄ Hii accipient damp-
 nationem maiore **Theophilus** Quia nō
 solum mala faciūt. sed et oīes pre-
 tendunt et uirtutē faciūt prauitatis
 excusacōm̄ Viduas etiā depauperant
 quare oportebat miserū. Dñm̄ obsu-
 p̄t̄ia eis tagunt̄ expendē. **Veda.** ut
 qua laudes ab hominibus et pecunias

querunt maiori dampnatioe plectunt
Siquit **Capitulum xxxiii**

Episcopus autem u
dit eos. **Blosa.**

Postquam dominus re
darguit scribarum
auaricia q domos
uiduarum deuorabat
comendat uidue
clara. Unde dicitur

Respirans autem uidit eos qui mittebant
munera sua in gazophylacium diuites. **Ve
da.** Quia sermone greco philaxe ser
uare dicitur et gaza lingua pstrata diui
cie vocantur. Gazophylacium locus appella
ri solet quo diuitie seruantur. Erat autem
archa foramen hinc desuper posita iuxta
altare ad deo tercia ingredientibus domum
domini. In qua mittebant sacerdotes qui
custodiebant ostia omni pecunia que
deferrebat ad templum domini. Dominus autem
sicut operantes in domo sua distulit
ista et dona facientes recipiat et que
dignum uideret laudat que reprobum da
mpnat. Unde sequitur. Vidit autem et
quidam uiduam paupercula mittentem
era minuta. **Orillus.** Duos obulos
offerebat quos cum sudoribus ad diuiti
um metum acquisierat uel que cotidie
pro aliena posset suffragia deo donat
ostendens ei suam paupertatem fructiferam.
Vincit igitur alios et iuxta censuram
coronatur a deo. Unde sequitur. Et ait
illis. Vere dico uobis quia uidua hec
pauper plus quam omnes misit. **Reda.** Ac
ceptabile enim est quicquid bono animo
obtulimus qui cor et non sibi tantum pen
sat. nec appendit quantum in eius sacrificio
sed eo quanto proficitur. Unde sequitur. Non
omnes hijs ex habundantia sibi miserunt
in munera dei. Hec autem ex eo quod

illi deest. omnes uicium suum que habuit
misit. **Arso.** Non enim paupertate oblata sed
copiam affectus intuitus est deus. Non enim
etiam ex pluribus pauca impendit sed illud
uidue que totam sui curam sibi subam. Et
si neque tantum offerre sicut uidua offer
saltem totum superfluum. **Reda.** Aristote autem
diuites qui in gazophylacium munera mitte
bant uiduos de iusticia legis elatos. In
uidua pauper etiam simplicitate. Que pau
perula uocatur quia uel superbie spiritum uel
peccata tantum mundi diuitias abiecit. Vi
dua uero quia uir eius pro ea morte per
tulit. Hec in gazophylacium duo era minu
ta misit quia in conspectu dei apud quod
nisi opus oblatioe conficiantur munera sua
desert sine. sine dilectione dei et proxi
mi sine fide et oratione que tunc superbia
iudeorum opibus prestant. Sed habundantia
enim in munera dei mittit uidua qui de ius
ticia sua presumit. Etiam autem omnes uicium
suum misit pro amore quod uiuit. De
ce munus intelligit. **Theo.** uel uidua
potest intelligi quelibet aut orbata quasi
primo uirgo pristina lege et non digna
copule ubi dei que loco arce offert deo
fidem et constantiam bonam et plus uide
offerre diuitibus in sermone et superflu
entibus moralibus gentiliu. **Orillus.**
Et quibusdam dicentibus. **Episcopus.**
Quod spectanda forent que pertinebant
ad templi structuram. manifestant hystorie
et huc usque quedam consueuerunt relique qui
bus precepit que dudum erant fabricas
uestigia. Sed dominus uiuantibus templi fa
bricas promulgauit pro primo lapide super lapi
dem non remanet. dicit enim. Et quibus
dam dicentibus de templo que lapidibus
bonis et domus exornata esset. dixit.
Hec que uiduas uident dies in quibus
non relinquitur lapis super lapidem que non